

АНАТОЛИЙ ДНЕПРОВ

ФАКТОР ВРЕМЕ

Превод от руски: [Неизвестен], 1962

chitanka.info

В лабораторията ме посрещна дребен на ръст старец, с бяла рядка брадичка, с уморени, малко сълзящи очи. Когато затворих вратата зад себе си, на лицето му се появи болезнена гримаса. Беше очевидно, че съм дошъл не навреме. Или това бе такъв момент в живота му, когато той повече от всеки друг път не искаше да вижда който и да е.

— Идвам от вестника... — започнах плахо аз. — Вчера ви звънях...

— Да, да... Но...

— Може би, ще бъде по-добре да дойда друг път? — смутих се аз и хванах дръжката на вратата.

Той се замисли. В лабораторията беше много тихо и аз чувах как той дишаше по старчески бързо и не дълбоко. И още — от съседната стая идваше шум от шуртяща вода.

— Щом сте дошли вече... Само, моля ви се, по-кратко. Много съм зает, много!

Аз се усмихнах и извадих бележника, в който преди това бях записал всичките си въпроси.

— Позволете, ще ви задавам въпросите в този ред, в който бих искал да ги отпечатам във вестника. Първият. Колко сътрудници имате в лабораторията?

— Двадесет и шест — отвърна той.

— Колко от тях са научни работници и колко са лаборанти?

— Всички са научни работници. Само че едни са по-опитни, други по-малко.

— Колко научно-изследователски теми разработва вашият колектив?

— Една.

— Каква?

— Синтезиране на жив белтък.

— И далече ли сте се придвижили напред? Има ли надежда да се получи белтък?

Академик Брайнин отначало се усмихна, а после се засмя с отривисто лукав смях.

— Млади човече, как си представяте „придвижването напред“ при синтезирането на живия белтък? Какво, според вас, трябва да бъде то?

Вдигнах объркано рамене и започнах да бръщолея:

— Ами, в резултат на някакви химически реакции, вие трябва да получите нещо, което ще прилича на живо... Ще направите някакъв бактерии или в краен случай вирус от... въздух, разни соли и още нещо...

Без да довърша, аз се изчервих...

— М-да!...

Той се плесна по коленете и стана. Представях си вече, какво хокане ще получа от научния редактор на вестника за такова интервю.

Брайнин се спря зад мен и като сложи ръце на раменете ми запита:

— Кажете ми, вие вярвате ли в бога?

— Разбира се, не — смънках аз, като го гледах без да разбирам нещо.

— А в световния разум или в хегеловия световен дух, или в нещо подобно?

Решително завъртях глава.

— И аз не вярвам — каза Брайнин и си седна на предишното място. — Знам, че няма ни бог, ни дух, ни дявол. И вие знаете това. Но между моите и вашите знания има принципна разлика. Аз се ползвам от моите знания, а вие — не.

Брайнин ми направи знак да седна на мястото си и продължи.

— Важно е, млади човече, не това, което ние знаем, а това, което използваме от нашите знания. Склонен съм да мисля, че истински знания трябва да наричаме тези, които използваме в ежедневието си живот. А това, което лежи в главата, като непрочетена книга в шкафа — тези знания не са нужни никому. Нито на обществото, нито на техния собствен владетел.

Изпод вежди погледнах към философстващия академик, без да разбирам, какво общо имат тук всички тези разсъждения за вярата в бога, за полезните и излишни знания.

Направо му казах:

— Не разбирам, какво отношение има този разговор...

— Тук няма нищо за разбиране. Вижте сами. Бог няма. Световен разум няма. Природата е безмозъчна и тъпа, като тази празна колба. И все пак, тя е създала живот! Пита се — как?

Разтрих с ръце слепоочията си. Мъчех се да си изясня какво говори академикът.

— Без лаборатории — продължи Брайнин — без обмислен план за научноизследователска работа, без обработка на литературните данни, без колоквиуми и научни дискусии природата взела и създала живота! А ние вършим работата си по план, правим експерименти, прочитаме стотици книги и научни статии от своите предшественици и колеги, анализираме, синтезираме, спорим, пак правим опити и досега, както благоволихте да се изразите сам, не сме направили даже един крастав вирус, да не говорим вече за бактерии. Как ви се харесва това?

Да си призная, това не ми се харесваше. С доста странни изрази говореше с мен този академик.

— Вие някога замисляли ли сте се, защо природата не е създала гайка или например велосипед?

— Просто... — смутолевих аз — просто това никому не е нужно... На природата това не е нужно...

Той стисна бледите си устни, и като се усмихваше, кимна с глава.

— За да се създаде гайка или велосипед, е нужен разум, разбирате ли, разум. А у природата го няма. Да се създаде жива клетка никакъв ум не е нужен. И природата я създава.

Изведнъж ме осени мисъл.

— Но, нали е известно, че природата е създала живота случайно!

— О, това вече е по-близо до истината! Това е почти вярно! А какво правим ние?

— Ние подходяме към проблема за създаване на жива материя съзнателно!

— Това също е правилно, с изключение на определението, къде и за какво нашето съзнание и нашият разум са необходими. Разумно ли постъпваме, като подходяме към проблема за синтезирането на жив белтък.

— Не разбирам, обяснете ми.

— В началото на нашата беседа вие казахте, че очаквате от нас да синтезираме някакъв бактерий или вирус от въздуха, солите и така нататък. Така си представят решението на проблемата болшинството от хората. И ето, вижте какво означава това. Например молекулата на един от най-простите белтъци — на млякото — лактоглобулина — има молекулно тегло около четиридесет хиляди. Анализът показва, че тя се

състои примерно от две хиляди атома въглерод, три хиляди атома водород, петстотин атома кислород, петстотин атома азот и двадесетина атома сяра.

Всеки белтък в основата си е построен от двадесет вида аминокиселини със средно молекулно тегло сто. Значи, в лактоглобулина има около четиристотин аминокиселини. Ние сме длъжни да свържем тези киселини в един строго определен ред. Броят на вариантите, в които могат да бъдат синтезирани тези четиристотин киселини, се изразява с фантастичното число без название, в което се съдържат около хиляда цифри. Ако даже ние се възползуваме от средствата на съвременната наука и намалим количеството на вариантите с милиони милиарди пъти, то и тогава няма да има никаква надежда, че ще синтезираме нужния ни белтък, даже ако всеки жител на земното кълбо работи по 24 часа в денонощието! Само за анализа на една много проста молекула на белтъка — инсулина — английският химик Зангер със сътрудниците си е загубил 10 години. А какво ще стане с анализа и синтеза на стотици хиляди много по-сложни белтъци, от които се състоят живите организми?

От тези разсъждения се вкамених.

— Значи, вероятността за разрешаване на този проблем не е по-голяма, отколкото е била преди сто години? — шепнешком попитах аз.

Брайнин си потърка брадата и лукаво се усмихна.

— Не, по-голяма е. Значително по-голяма. Още повече, на вас дяволски ви провървя! Живият белтък е вече синтезиран.

Скочих на крака и го хванах за тънките ръце.

— Не може да бъде! — извиках аз.

— Не ви лъжа. Седнете и ще ви разкажа как стана това. А след това ще ви покажа първото живо същество, създадено от мен в лабораторията. Но отначало сте длъжни да разберете, че методът на синтеза съвсем не беше такъв, какъвто си го представявахме.

Като се задъхвах от нетърпение, седнах по-удобно и започнах жадно да слушам академик Брайнин. Чувствувах се, че е в празнично настроение. Той се изправи и закрачи из стаята. След това се спря пред черната дъска, която висеше на стената и написа с тебишир:

а) природата е действувала слепешком, без всякакъв предварителен план.

б) тя е имала твърде много време, за да изпробва всякакви варианти;

в) било е достатъчно един път да се улучи целта и животът на Земята се е зародил завинаги.

— Знаете ли, как се правят големите открития? — попита ме Брайнин, след като свърши да пише. — Те се правят тогава, когато учените се отбиват от отъпканите пътища. Като с вериги ние сме привързани към колесницата на научната история и от поколение на поколение си служим с един и същи метод. Ние усъвършенствуваме методиката на научното изследване и с това още по-силно се привързваме към установилите се традиции.

Пътят, който са избрали болшинството химици-органици, за да решат проблема за живия белтък, е основан на ортодоксалното гледище — че всичко, което може да се проанализира, може след това да се синтезира. За тези два стадия на химическо изследване, науката е създала огромен теоритически и експериментален апарат и той работи безотказно във всички случаи, когато това, което искаме да създадем, не е много сложно по своята структура. Може би в близко бъдеще ние ще съумеем, в пълния смисъл на думата, да видим не само елементарния състав на молекулата на белтъка, но и реда, в който са разположени атомите на елементите в молекулите. Засега с такива средства ние още не разполагаме и много често случайно нанизваме в нашите епруветки една молекула с друга, един атом с друг.

Един от принципно важните опити, който беше извършен в наше време в разрез с ортодоксалния метод на органическия синтез, се заключава в следното: в смес от водни пари, метан и амоняк, т.е. газове, които навярно са съществували в първобитната атмосфера на нашата Земя, пропускали в продължение на няколко седмици електрическа искра. Какво става при това, никой не знае. Образувалите се химически продукти се утаяват на дъното на съда, в който е кипяла водата. След извършване на опита, тази утайка била проанализирана. Какво, според вас, открили в тази вода?

Аз повдигнах рамене.

— В нея намерили разтворени аминокиселини, от които се състоят всички природни белтъци! Обърнете внимание на методиката на опита! Взема се някаква смес газове и с нея се прави нещо. И в

резултат се получават вещества, за синтезирането на които се изискват много години упорита работа на аналитиците и синтетиците.

— Ако теорията на Опарин за самопроизволното зараждане на живота е вярна — продължаваше ученият — то следователно, ако създадем в лабораторията условия, които някога са съществували на Земята, ние трябва да получим жива материя. Целият въпрос тук е във времето: за колко време живата материя ще възникне сама?

В природата процесът на еволюцията от най простите химически вещества до сложните белтъци и по-нататък, до живата клетка, навярно е продължавал няколко милиона години. На пръв поглед изглежда, че няма никаква надежда да се ускори този процес. Как да се ускори процесът на зараждане на живата материя? Как да се победи факторът време, който не е ограничавал природата в нейните непрекъснати опити случайно да обедини веществата така, че от тях да се образува живата материя?

Според мен основното предназначение на човешкия разум е да отговори на тези въпроси. Не в анализа и синтеза на белтъчните вещества, а във възможно най-точното възпроизвеждане на условията, които са съществували на Земята преди милиони години и в ускоряване на процеса на зараждане на живота. Човешкият разум трябва да победи времето. Ето в какво се състои главната задача при синтезирането на белтъка. Пред себе си аз си поставих задачата да синтезирам живо същество в продължение на един месец, по-точно на три седмици.

— Защо такъв малък срок? — удивих се аз.

Брайнин отново се усмихна и подръпна брадичката си.

— Исках да направя всичко това в периода, когато моите сътрудници са в отпуск.

— Странно. Нима не се нуждаехте от тяхната помощ?

— Видите ли, не исках да се показвам пред тях като изкуфял старец. Опитът, както аз го замислих, изглежда така див, така невероятно глупав, че... Накратко казано, беше ми неудобно пред моите сътрудници, които все още ме считат за човек, способен да се занимава с научна дейност. Особено, ако резултатите от опита се окажеха отрицателни.

— Нищо не разбирам.

— Цялата работа е във фактора време. Вие навярно знаете класическото описание на майката — Земя, как тя е изглеждала в онези далечни епохи, когато живота току-що се е зараждал. Кислород в атмосферата не е имало, а само първични газове като амоняк, метан, и водни пари. Моретата са представлявали от себе си наситен с различни вещества бульон, в който всичко се е смесвало, встъпвало в реакция, съединявало, разлагало и така нататък. И всичко това става в условията на силна горещина, яростно ултравиолетово и рентгеново излъчване на Слънцето, космическите излъчвания, фантастичните, по своите сили, бури със страшни мълнии и оглушителни тътнежи. Та ето защо, за да ускоря решението на задачата, аз започнах опита със създаване на подходящ модел на първобитната Земя. Моят модел трябваше да бъде достатъчно „първобитен“, за да може на него самопроизволно да се зароди живот, но не толкова „млад“, че този процес да започва на празно място. За да победея времето, аз реших „да помогна“ на своята миниатюрна Земя с всички средства на съвременната химия. Защо да чакам, докато самостоятелно възникнат карбидите на металите? Защо да чакам появянето на най-простите аминокиселини, когато всичко това е синтезирано? Реших да оставя на случая това, което е натрупала съвременната химия и което се намира в моята лаборатория.

Представяте си какъв древен алхимик изглеждах аз, когато хвърлях в моето море, в аквариума под стъкления капак, огромно количество реактиви, органически и неорганически, които съдържаха атоми на водорода, кислорода, азота, желязото, никела, цинка, и други елементи.

Не мислете, че аз вършех това без всякаква система. Химическите реактиви аз слагах в първобитното море примерно в тези съотношения, които биха обезпечили приблизителния елементарен състав на белтъка. Не се затруднявах с излишни точни измервания. Нали природата, когато е създавала живия белтък, не се е ползвала от аналитични везни? Мощни бъркалки непрекъснато размесваха съдържащото се във ваната. Под нея бяха поставени електрически печки, които нагряваха водата до кипене. Над моя първобитен океан яростно светеха четири мощни живачни лампи със свръхвисоко напрежение и излъчваха потоци ултравиолетови лъчи. Две рентгенови инсталации непрекъснато облъчваха морето, а поставените на различни места радиоактивни изотопи хвърляха върху намиращите се

във ваната вещества потоци от алфа, бета и гама-лъчи, пронизваха бульона с мощни снопове неутрони.

Сега вие ще видите това необикновено съоръжение! Когато го създавах, сам на себе си изглеждах луд. Ако моите сътрудници бяха видели този опит, който напомня опитите на ненормалните алхимици, те биха решили, че моето място не е в съвременна лаборатория.

И когато всичко беше готово, аз пуснах своята първобитна природа в действие. От високоволтния генератор атмосферата над ваната се пронизваше от силни мълнии. Кипеше водата, наситена с повече от десет хиляди вещества. Бръмчаха трансформаторите на рентгеновите инсталации. Ревяха моторите на електрическите бъркачки. Дозиметрите показваха висока степен на радиоактивност в разтвора и в пространството, което окръжаваше ваната.

Аз следях всичко, което ставаше в океана по приборите, поставени в друго помещение. Периодично изключвах източниците на излъчванията и влизах, за да поглеждам какво става.

В аквариума се извършваха удивителни събития: разтворът се оцветяваше в ярки цветове, после изведнъж на дъното се наслаждава утайки, или стените се покриваха със сребрист пласт: на повърхността възникваха розови смеси, сякаш в течността имаше масло. Продължавах да разбърквам съдържанието, подхвърлях разтвора, на слуки на най-фантастични въздействия на температурата и излъчванията. Два или три пъти охлаждах ваната почти до замръзване, след това отново я нагряхах до кипване, многократно увеличавах и намалявах интензивността на рентгеновото и ултравиолетово облъчване. Няколко пъти прикрепвах към ваната източници на ултразвукови колебания и я пронизвах с потоците на ултразвука. Това, което ставаше в моя модел на първобитно море, навярно може да се сравни със самия ад. Този ад прекрати своето съществуване тогава, когато календарът показва, че скоро ще се върнат от отпуск моите сътрудници.

Никога не ще забравя деня, когато за първи път видях разтвора в аквариума в спокойно състояние. Течността беше кристално чиста, на дъното лежеше рохкава сива утайка, от различни ъгли на ваната бавно се издигаха малки мехурчета газ.

„Ако в течността има нещо живо, то трябва да диша“. Тогава реших да пусна под калпака, който покриваше ваната, малко въздух.

Щом направих това, изведнъж пред очите ми стана истинско чудо. По цялата маса на разтвора заблестяха малки звездички, които бързо се превръщаха в желеобразни полупрозрачни зърна. Те се сливаха бързо една с друга в топчици, после в по-големи буци и накрая започнаха да растат! Скоро някои екземпляри пораснаха колкото кокоше яйце и тогава забелязах, че продълговатата опалова маса не е еднородна. В самия ѝ център се виждаше кърваво петно. Това беше ядрото на живата първобитна клетка!

— Защо мислите така? — попитах аз поразен.

— Елате, ще ви покажа, защо мисля така!

— Вие ще ми покажете синтезиран жив белтък?

— Ще ви покажа синтезирано живо същество.

Пресякохме кабинета на Брайнин и влязохме в страничната врата. Той завъртя ключа и лабораторията се изпълни с ярка електрическа светлина. Спрях се като закован пред странно съоръжение, което напомняше гигантски аквариум под тънък стъклен похлупак. Над правоъгълния сандък на металически поставки бяха склонили своите хоботи рентгенови тръби, на стативи в рефлектори блестяха живачни лампи. Аквариумът се издигаше на две металически опори, под които минаваха електрически проводници.

Брайнин заобиколи ваната и включи прожектора, който прониза с ярките си лъчи цялата течност. Извиках от изненада. Течността, която дотогава ми се струваше просто мътна, изведнаж засия с всички цветове на дъгата. Розовите петна не стояха на едно място, а бавно се движеха в различни направления. В центъра на всяко от тях се намираще кехлибарено петно, което попадайки в пряките лъчи на прожектора, пламваше с кърваво-червена светлина. Балончетата периодически бавно се спускаха на дъното, изтегляха се в дълги питки и захващаха наслоилата се по дъното утайка. За миг те добиваха млечен цвят, но постепенно отново започваха да светлеят...

— Те се хранят! — казах аз.

— Да, те се хранят и делят както всяка жива клетка. Погледнете това изумително зрелище.

Академикът ми посочи съвършено неподвижен екземпляр, който изглежда се бе отпуснал на самата повърхност на течността. Неговото тяло беше плътно облепено с множество мехурчета газ и той очевидно растеше.

— Сега ще насоча светлината върху него и вие ще видите истинска класическа митоза, това, което до сега можехме да наблюдаваме само под микроскоп.

Освен червеното ядро, в тялото на това същество, към двата полюса се появиха две жълти звездички. От тях към ядрото се протегнаха тънки нежни лъчи. Нишките се залепиха за противоположните страни на ядрото и започнаха да се скъсват. Ядрото затрепера и изведнъж се разкъса на две части. Едновременно с това цялата гигантска клетка се стесни по средата, като че ли я пристегнаха с невидим пояс и се раздели на две.

Стоях пред ваната потресен. А нежните прозрачни същества продължаваха да се делят, да се движат, да се сблъскват...

— Кажете ми, защо всички те са еднакви? Защо във вашия океан не възникнаха изведнъж много видове живи същества?

Брайнин повдигна рамене.

— Мен това също ме учудва. Утре смятам да започна опити за създаване на нови видове.

— Как?

— Ако се вярва на съвременните теории, то един от факторите за възникване на нови видове живи същества се явяват мутациите на хромозомите. В ядрата на моите първобитни клетки, или както аз ги кръстих, протеноиди, навярно, също има хромозоми, които определят и стабилизират техния сегашен вид. Ако ми се удаде да въздействувам на хромозомите така, че да се измени тяхната химическа структура, възможно е да се появят и нови видове.

— Как мислите да въздействувате на тези хромозоми?

— С гама-лъчи. От радиобиологията е известно, че гама-лъчите особено често предизвикват мутации.

— Михаил Федорович! Ако разрешите, утре ще дойда при вас с фотоапарата и ще снима всичко, което става и възниква след вашия нов опит. Нали това е истинска революция в биологията! Уверен съм, че сега, когато ще можете да покажете пред цял свят това, което ви се е удало да направите за тези три седмици, никой няма да ви счита... за...

Аз смутено прекарах ръка по челото си.

— Искате да кажете, че победителят не се съди?

— Именно това.

На другия ден аз нарочно не отидох в редакцията, за да не вълнувам преждевременно своите другари. Щом ще пиша за изключителното откритие на академик Брайнин, то по-добре е всичко да стане на един път: и за това как е бил извършен опитът, и какво се е получило и какво се очаква занапред.

Стиснал фотоапарата, аз скитах из града, а пред очите ми плаваха бавно желеобразни балончета, които се преливаха във всички цветове на дъгата. Те ми се мяркаха във витрините на магазините, в очите на минувачите. С нетърпение поглеждах часовника и чаках часа, когато отново ще пристъпя прага на лабораторията за биосинтез.

Дойде уреченият час и аз полетях по стълбата към третия етаж на познатото ми здание.

На моето почукване дълго не се отговаряше. После зад вратата се чуха забързани крачки и когато тя се отвори, видях срещу себе си Брайнин, задъхан, развълнуван. Той държеше в ръката си предмет, който напомняше детска лопатка.

— Хубаво е, че дойдохте — каза той без да се ръкува. — Сега ще ми помогнете. — Той буквално се затича към стаята, където беше аквариума и аз тръгнах след него.

На вратата аз се спрях и не повярвах на очите си. Всичко беше както вчера, но пред мен беше аквариум напълнен с черна като смола маса!

— Какво е станало?

— Това са нови твари... — измърмори Брайнин. — Повдигнете покривното стъкло, а аз ще се опитам да ги измъкна...

— Кого?

— Проклетите мутанти, дявол да ги вземе, вдигайте!

Без да разбирам нещо, аз вдигнах голямото плоско стъкло над аквариума, а Брайнин започна да шари из черната течност от ваната силно миришеше на сяроводород. За миг той хвана нещо и над повърхността на течността за секунда се показва кафява желеобразна маса, която шумно трепна, изплъзна се и плесна в течността.

Брайнин се дръпна настрана и изтри потното си чело.

— Малко ще почина. Струва ми се, всичко пропадна...

— Какво се е случило? — попитах аз, когато седнахме в неговия кабинет.

— Когато си отидохте поставих под ваната кобалтовата пушка и наслуки облъчвах моите протеноиди с гама-лъчи. Десет минути, не повече. След това махнах източника и започнах да чакам какво ще стане. Представете си, колкото и да чаках, нищо особено не ставаше. Новите поколения протеноиди бяха точно такива, каквито бяха и техните прадеди. Тогава се прибрах в къщи. Когато дойдох сутринта в лабораторията, видях страшна картина. Сред свършено прозрачните особи, изведнъж се появиха тъмно-кафяви същества с пипалца. Тяхната структура беше свършено асиметрична. По вид те напомняха огромни амеби. Страшното не е в това. За мой ужас забелязах, че новите макробактерии периодически нападат своите прадеди и безжалостно ги изяждаха. След като беше унищожен един първичен протеноид, изведнъж настъпи деление на вторичния и по такъв начин със всяко следващо поколение хищниците ставаха все повече и повече. Едновременно с това ваната мътнееше и накрая стана съвсем непрозрачна. Чак тогава аз разбрах какво се е случило. Бях загубил безвъзвратно най-първия вид! Изпаднах в отчаяние и се затичах към най-близкия магазин, откъдето купих ето това. И докато се опитвах с лопатката да изловя черните мутанти, изведнъж открих, че във ваната те са много малко и с всяка минута стават все по-малко и по-малко. Отначало реших, че те просто загиват. Но когато веднъж изтеглих огромна, голяма колкото човешка глава буца слуз, разбрах, че те просто се изяждат един друг и остават да живеят най-силните. И ето, сега във ваната навярно са останали не повече от три-четири същества. Трябва да погледна що за явление е това. Трябва!

Ние отново се върнахме при ваната. Течността в нея беше спокойна, на повърхността възникваха големи черни вълни.

— Виждате ли, те се бият по между си. Всеки от тях иска да направи другия своя жертва!

Аз оттеглих към стената стъклената покривка.

— Михаил Федорович, дайте ми вашето оръжие, ще се опитам да хвана някоя твар.

Аз засуках ръкави и започнах бавно да движа лопатката из гъстата маса. Дълго време не можех да напипам нищо, но накрая докоснах нещо твърдо и тежко на дъното. Тази твар се дръпна встрани и трябваше отново да я търся. Колкото по-често това същество ми избягваше, толкова по-ожесточено се опитвах да го хвана. И когато

един път тази твар се издигна към самата повърхност, аз я хванах и я вдигнах високо във въздуха.

Това, което лежеше на плоската алуминиева лопатка, изведнъж се изду по всички посоки, засвистя срещу лицето ми и от черната слизеста маса се изтегли кафява тръба, оранжева отвътре.

— Хвърляйте го в съда! — завика Брайнин. — По-скоро!

Изненадан, протегнах ръка с лопатката, без да мога да съобразя, какво трябва да правя. А кафявата твар през това време се изду като огромна гумена топка и свистящата тръба се превърна в широко отворена уста, която изведнъж се изви и се впи в ръката ми.

Не почувствувах болка, а само противно хладно докосване и още едно усещане, като че ли на ръката ми поставиха вендуза, която с огромна сила всмукваше кожата ми. Изведнъж нещо ме парна и аз с отвращение отхвърлих от себе си гадната твар.

— Какво направихте! — завика Брайнин. — Трябваше да я сложите в съда!

Разтреперан от ужас, гледах как от ръката ми се отлепваха парчета от кафявата твар. Встрани до самата стена, се гърчеше тялото на огромния бактерий, лишен от своя орган за хранене. Брайнин се опитваше с ръце да сложи остатъците в съда, но всеки път когато той се доближаваше до уродливото същество, то със свистене се издуваше във всички страни и пръскаше черна горчива слюнка.

После агонията се прекрати, първобитният хищник се отпусна и по всички посоки по пода потече гъсто черно мастило...

— Всичко се свърши... — каза академик Брайнин.

— Може би във ваната е останало още нещо?

Той започна да бърка с лъжицата по всички посоки, но без успех.

— Това беше последният — каза той. — Жалко. Утре ще си дойдат моите сътрудници и аз няма какво да им покажа. Как странно се получи всичко.

Разтривах изгореното място на ръката си и се мъчех да успокоя стареца.

— Нищо. Сега вие знаете как се синтезират тези твари. Във всеки случай вие можете да направлявате фактора време. Три седмици, вместо милиони години, това не е малко.

Той се усмихна леко и забеляза:

— Вярно е, но вие разбирате ли, какво може да се случи. Когато хвърлях във ваната различни химически вещества, аз не ги мерих точно и даже не помня, какво хвърлях тук. А ако повторно опитът не даде резултат?

— Непременно ще се получи — рекох аз. — Нали природата, когато е хвърляла в световния океан различни химически вещества, също не ги е мерила и не е знаела какво прави.

— В това има логика. Какво да се прави, ще опитаме отново.

— И не само логика, но и съвършено нова методика. Размислих над вашия опит и дойдох до извода, че той ще има огромно значение за развитието на цялата наука. Ако той се повтори с успех, ще се открият съвършено нови пътища за синтезиране на нови вещества и материали. Затова е нужно само по-щателно да се изучат природните условия, при които са възникнали веществата и организмите и колкото се може по-точно да се възпроизведат те в лабораториите. Много ви моля, когато се появят тези първи, красиви същества, да ми позвъните в редакцията, преди да почнат да се получават отвратителните мутанти. Та и нужно ли е те да се получават въобще?

— А как иначе! Синтезът на живия белтък и живия организъм — това е само началото на новото направление в биологията. По-нататък е нужно да се проследят всички етапи на еволюцията на тези същества от нисшите форми до висшите.

— Може би по този път, вие ще дойдете и до ихтиозаврите? — засмях се аз.

— За това трябва да се помисли. Ако можем да ускорим процеса на образуването на първичната жива клетка, защо да не можем да ускорим и нейната еволюция? Особено ако е известно от какво се определя тя.

— Геоложки епохи за седмици и месеци в лабораторни условия?

— Точно така!

— Но, тогава непременно ми позвънете в редакцията. Обещайте ми, Михаил Федорович?

— Обещавам.

И сега аз с нетърпение чакам да ми позвъни по телефона академик Брайнин.

Публикувано в списание „Наука и техника за младежта“, брой
4/1962 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА



<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.